

Miksi pippelinpäättä kutitti?

Työterveyslääkärin päivystysvastaanotolle tuli perusterve 47-vuotias maatalousyrittäjä, joka oli kaksi viikkoa aikaisemmin saanut pitkään kestäneen flunssan jälkeiseen poskiontelotulehdukseen viikon amoksisilliinikuurin. Räkätauti oli parantunut tällä lääkityksellä, mutta pian kuurin loputtua siittimen pää oli alkanut punoittaa ja kutista kiusaksi asti. Potilas mietti, oliko vaiva lääkkeen haittavaikutus.

Keskivartaloon oli vuosien saatossa kertynyt ylimääräisiä kiloja. Nyt kun mies oli parin viime kuukauden ajan tehnyt raskaita maatalan töitä oikein urakoimalla, hän oli ilokseen huomannut, että aiemmin vyötärön kohdalta tiukka haalari oli käynyt numeroa liian suurek-

si. Pitkinä työpäivinä syöminen oli ollut epä-säännöllistä. Mies oli hikoillut töissä runsaasti, ja nestettä oli kulunut. Melkein ympärivuorokautisen työnteon vuoksi uni oli jäänyt vähälle ja potilas oli hiukan väsyneen näköinen.

Mies oli käynyt vastaanotolla hyvin harvoin. Työterveyshuoltoon kuuluvat terveystarkastukset oli tehty, mutta laboratoriotestejä ei ollut otettu, koska mies oli terve eikä tarvetta tutkimuksille ilmennyt. Nyt kuitenkin aivan sattumalta tarjoutui mahdollisuus näyttöeseen, joka ohjasi potilaan hoitoa laajemmalti-kin kuin siittimen päälle osalta. Vastaus sivulla 2582.

Miksi pippelinpäättä kutitti?

Potilaan ilmoittautuessa lääkäri oli toimistossa uusimassa reseptejä. Koska miehellä oli tarve käydä vessassa ennen vastaanottoa, pyysi lääkäri hoitajaa ”ihan vaan varmuuden vuoksi” tutkimaan potilaan virtsanäytteen liuskakoikeella. Vastaanotolla miehen todettiin jälleen hieman hoikistuneen edellisen käynnin jälkeen. Potilas oli kuitenkin hyväkuntoinen. Siitimen pää punoitti vähän, ja esinahan alla oli hiukan vaaleaa eritettä. Urakkatahtinen maataloustyö selitti väsymyksen ja toivotunkin keskivartalon kaventumisen.

Reseptinkirjoitusvaiheessa hoitaja tuli vastaanottohuoneeseen ja pohti, että virtsan tutkimiseen tarkoitetut testiliuskat taisivat olla vanhentuneita, koska potilaan virtsaan kastetussa liuskassa glukoosia osoittava osuus oli värjäytynyt heti voimakkaasti. Potilaan sormenpäästä otetun näytteen tulos oli verenglukoosimittarilla HI; laskimoverinäytteen glukoosipitoisuus oli 41 mmol/l.

Potilaalla oli huoli maatilansa töistä, eikä hän olisi halunnut lähteä viikonloppua vasten sairaalaan. Puhelimitse konsultoitu yliopistosairaalan sisätautipäivystäjä ei kuitenkaan antanut muuta vaihtoehtoa kuin ohjata mies sairaalapäivystykseen. Vajaa viikko myöhemmin potilas kotiutui sairaalasta monipistosinsuliinihoidon, statiinilääkityksen ja mikrobilääkevoidereseptin kanssa.

Diagnoosiin päästiin siis sattumalta. Ensimmäinen ajatus oli seborrooinen ekseema, joka hoituisi tehostetulla pesulla ja antiseptisellä kortikosteroidivoiteella. Koska hiivabalaniitti harvemmin ilmaantuu perusterveelle miehelle mikrobilääkekuurin jälkeenkään, on balaniitin yhteydessä tärkeää muistaa diabeteksen mahdollisuus altistavana tekijänä. ■

MARJUT MÄITTÄLÄ, työterveyshuollon ylilääkäri
Liikelaitos Siiliset-peruspalvelukeskus